

Naam: _____
Groep: _____
Datum: _____

Noteer je antwoorden op de vragen hieronder.
Doe het wel netjes.

V = vraag
A = antwoord

Opdracht 1

Wat is het christendom? Wanneer ben je een christen? Geloven alle christenen op dezelfde manier?

V: Om meteen maar met de belangrijkste vraag te beginnen: Wie is een christen? Wat geloof je dan?
A: _____

V: Christenen geloven ook in de Heilige Drie-eenheid. Wat is die Drie-eenheid?

A: • _____
• _____
• _____

V: Alle christenen op de wereld behoren samen tot het christendom. Maar ze geloven en denken niet allemaal op dezelfde manier. In het christendom zijn drie belangrijke stromingen. Welke?

A: • _____
• _____
• _____

V: Die verschillen ontstonden door meningsverschillen over de precieze invulling van het geloof.
In welke eeuw ontstonden die verschillen?

A: ☐ 9e eeuw ☐ 10e eeuw ☐ 11e eeuw ☐ 12e eeuw

Scroll nu een stuk naar beneden in de antwoordlink. Geef daarna antwoord op de volgende vragen:

V: Wie is het hoofd van de katholieke kerk? Hoe heet hij?

A: _____

V: Hoe wordt zo iemand het hoofd van de katholieke kerk?

A: _____

V: Deze man is niet het allereerste hoofd van de katholieke kerk. De hoeveelste volgens de rk-kerk?

A: ☐ de 126e ☐ de 166e ☐ de 226e ☐ de 266e

V: Waar woont het hoofd van de katholieke kerk en in welk land?

A: _____

V: Wat is er zo speciaal aan dat land?

A: _____

V: De orthodoxe kerk kent geen officiële leider, maar wie is in de praktijk de 'voorzitter'?

A: _____

Opdracht 2

Bekijk de antwoordlink. Hieronder staat een tekst met open plekken waar je woorden moet invullen. De woorden waar je uit kunt kiezen staan er schuingedrukt boven. Als je een woord gaat typen, haal dan eerst het streepje uit de tekst weg.

Griekenland – Rome – Latijns-sprekende kerk – stromingen – Maria – oosten – westen – elitair – symbool spreektaal – gereformeerden – meningsverschillen – Maarten Luther – juiste – misdienaren – Grieks Constantinopel – Slavische landen – overeenkomsten – paus – hostie – Bijbel – protesteerde

Er zijn drie belangrijke _____ in het christendom: rooms-katholiek, protestant en orthodox. Die verschillen ontstonden door _____ over de precieze invulling van het geloof in de 11e eeuw. De rooms-katholieke en de protestantse richtingen ontstonden in het _____. De orthodoxe variant ontstond in _____ en verspreidde zich naar het _____. Welke stroming was er het eerst? De katholieken vinden dat zij dat zijn. De orthodoxe christenen denken juist dat zij de eersten waren. Er zijn verschillen tussen de stromingen, maar ook _____.

De rooms-katholieke kerk

Het woord 'rooms' komt van _____ waar de leider van deze kerkelijke stroming woont: de _____. Deze naam ontstond in de 11e eeuw na onderlinge meningsverschillen. De bisschop van Rome kreeg toen de titel 'pauz' en werd het hoofd van de _____. Nu zijn de kerkdiensten in elk geval in Nederland trouwens niet meer in het Latijn. In het katholicisme speelt _____ een grote rol: de moeder van Jezus. In katholieke kerken zie je dan ook veel beelden van Maria en het kindje Jezus. In een katholieke kerk preekt een priester, pastoor of bisschop die vaak geholpen wordt door _____. Tijdens elke dienst krijgen de gelovigen een _____: een rond schijfje gemaakt van tarwe. En bij bijzondere feestdagen een slok wijn. Katholieken geloven dat dit het lichaam en het bloed van Jezus is.

De protestantse kerk

Het protestantisme ontstond door kritiek op de katholieke kerk in de 15e en 16e eeuw. Een van de tegenstanders was _____. Hij vond de kerk te _____: alleen voor een kleine groep rijke en geleerde mensen die het Latijn van de diensten begrepen. Volgens hem voelden gewone burgers zich er niet meer thuis. Samen met anderen _____ hij tegen de bestaande manieren van preken en vereren. Vandaar het woord: protestant. In de protestantse kerk delen gelovigen ook brood en wijn, maar het staat _____ voor het lichaam en bloed van Jezus. Ze geloven niet zoals de katholieken dat dit echt het lichaam en bloed is.

De reformatie

De periode waarin het protestantisme ontstond, heet de reformatie. Protestantse kerkdiensten worden niet in het Latijn gehouden, maar in gewone _____. Net als bij andere christenen is de _____ het heilige boek van de protestanten. Binnen de protestanten vind je ook weer andere stromingen, zoals de hervormden, de _____ en de baptisten.

De orthodoxe kerk

Het woord orthodox betekent het '_____ ' geloof. Het oostelijke, Grieks-sprekende deel van het Romeinse Rijk, vond dat zij het juiste geloof had en noemde zich orthodox. Vele jaren was de bisschop van _____ de leider van deze kerk en werden de diensten in het _____ gehouden. Het geloof verspreidde zich naar Russische en _____. Daardoor zijn er nu ook Russische bisschoppen. Eigenlijk kent de orthodoxe kerk geen officiële leider, maar in de praktijk is de Patriarch van Constantinopel de 'voorzitter'.

Opdracht 3

Hoe is het christendom ontstaan en hoe heeft het zich over de aarde verspreid?

In de link die je bij opdracht 1 en 2 hebt gelezen, is het christendom een belangrijke religie in de wereld.

V: Welk deel van de wereldbevolking gelooft in Jezus Christus?

A: ☐ 1/2 deel ☐ 1/3 deel ☐ 1/4 deel ☐ 1/5 deel

TIP: Als je het antwoord niet weet, kijk dan nog even bij het hoofdstukje 'intro' en scroll bijna helemaal naar beneden en lees 'Waar wonen de christenen?'

V: Hoeveel procent van de christenen is katholiek?

A: ☐ ongeveer 20% ☐ ongeveer 30% ☐ ongeveer 40% ☐ meer dan 50%

V: De christenen geloven iets dat Jezus vlak voor zijn dood aan zijn volgelingen gevraagd zou hebben. Wat vroeg Jezus?

A: _____

V: Wat beloofde Jezus aan zijn volgelingen?

A: _____

V: De mensen christen maken was in het begin niet zo gemakkelijk. Waarom niet?

A: ☐ De mensen geloofden niet wat de volgelingen over Jezus vertelden.
☐ De mensen hadden gewoon geen zin om van geloof te veranderen.
☐ De Romeinen zagen de christenen als een gevaar en daarom werden ze vervolgd en vermoord.

V: Door wie veranderde dat?

A: _____

V: Dat was in het jaar . . .

A: ☐ 113 na Chr. ☐ 213 na Chr. ☐ 313 na Chr. ☐ 413 na Chr.

V: Toen het Romeinse Rijk werd opgesplitst kwam er ook een schisma (deling) in het christendom.

A: ☐ in 1024 na Chr. ☐ in 1054 na Chr. ☐ in 1084 na Chr. ☐ in 1094 na Chr.

V: Het christendom is ook verspreid in Noord- en Zuid-Amerika en later ook in Afrika en Australië. Hoe is dit gebeurd?

A: _____

V: Hoe noem je de mensen die in de eeuwen daarna op reis gingen om het christendom in die werelddelen te verspreiden?

A: _____

V: Waren de methoden altijd even eerlijk? Verklaar je antwoord.

A: _____

Opdracht 4

Hoe is Nederland eigenlijk christelijk geworden?
Daarvoor moeten we terug in de geschiedenis.

V: Welke monnik heeft daar een grote rol in gespeeld?

A: _____

V: Wanneer leefde deze monnik? Zet een kruisje in het goede hokje.

V: Wat weet jij over Willibrord? Haal weg, of streep door wat **niet** goed is:

A: Willibrord werd geboren in Nederland / Engeland.
Toen hij 7 jaar / 17 jaar was deed zijn vader hem in een klooster.
Later verhuisde Willibrord naar een klooster in Nederland / Ierland.
Deze monniken stonden bekend als missionarissen / bisschoppen.
Een missionaris is een prediker, die probeert om mensen in andere landen tot het christendom / de Islam te bekeren.
Willibrord wilde ook graag missionaris worden.
Hij wilde de Friezen / Franken gaan bekeren.
In het jaar 590 na Chr. / 690 na Chr. kwam Willibrord aan in de Lage Landen (wat nu Nederland heet).

V: Hiernaast zie je een kaartje van Nederland uit de tijd rond het jaar 700 na Chr.
In welk deel woonden de Friezen?

A: ☐ ① ☐ ② ☐ ③

V: Eén volk was al christelijk. Welk volk (nummer) was dat? Hoe heette dat volk?

A: ☐ ① ☐ ② ☐ ③ Ze hetten:

V: Toen Willibrord in de Lage Landen aankwam ging hij eerst hulp zoeken bij de koning van . . .

A: ☐ Engeland ☐ Frankrijk ☐ Spanje ☐ Duitsland

V: Van de paus mocht Willibrord aartsbisschop worden van de Friezen. Hij ging wonen in . . .

A: ☐ Amsterdam ☐ Rotterdam ☐ Den Haag ☐ Utrecht

Willibrord en zijn monniken bekeerden veel Friezen. Toen Willibrord in 739 overleed waren er al veel Friezen bekeerd tot het christendom. Maar veel Friezen bleven zich verzetten tegen het christendom. Ze zagen de missionarissen als hulpjes van de Franken, hun vijanden.

V: In het jaar 754 werd bij Dokkum een andere beroemde monnik vermoord. Wie was dat?

A: _____

Opdracht 5

Het heilige boek van de christenen is de Bijbel.
Christenen geloven dat in de Bijbel Gods leer staat,
die hen door het leven moet leiden.

Hieronder zie je zinnen staan die horen bij de beide antwoordlinks.
Is de zin waar, maak dan de letters onder WAAR **rood**.
Is de zin niet waar? Maak dan de letters onder NIET WAAR **rood**.

	WAAR	NIET WAAR
1. De Bijbel is het heilige boek van de christenen.	DE	WI
2. Het woord Bijbel komt uit het Hebreeuws.	ST	BI
3. Het woord Bijbel komt uit het Arabisch.	JE	JB
4. Het woord Bijbel komt uit het Grieks.	EL	DA
5. Het woord Bijbel betekent 'boeken'.	IS	TD
6. De Bijbel is in een paar jaar tijd geschreven.	ES	NI
7. De Bijbel is door veel verschillende mensen geschreven.	ET	TA
8. De Bijbel bestaat uit twee hoofddelen.	EE	TE
9. De boeken van het Oude Testament zijn in het Hebreeuws geschreven.	NB	N-
10. Ook de boeken van het Nieuwe Testament zijn oorspronkelijk Hebreeuws.	GE	OE
11. De boeken van het Nieuwe Testament zijn oorspronkelijk Grieks.	KM	NE
12. Het woord testament betekent 'afspraken'.	RA	AA
13. Het woord testament betekent 'verbond'.	RE	AL
14. Het Oude Testament vertelt over het verbond van God met het joodse volk.	IG	DE
15. Het Nieuwe Testament gaat over de verhalen over Jezus.	EN	ST
16. Het Oude Testament is honderden jaren geleden geschreven.	AT	LI
17. Het Nieuwe Testament is ongeveer 500 jaar geleden geschreven.	EN	JK
18. Het Oude Testament is geschreven met rietpennen en inkt op papyrus.	EE	BI
19. De vellen papyrus werden aan elkaar vastgemaakt tot een soort boekrol.	NV	JB
20. De 10 geboden in het christendom zijn anders dan in het jodendom.	EL	ER
21. De 10 geboden worden bewaard in de 'Ark van het verbond'.	ZA	BE
22. In de middeleeuwen was de kerkdienst voor de meeste mensen belangrijker dan het lezen van de Bijbel.	ME	TA
23. In het Nederland van de zeventiende eeuw waren de katholieken en de protestanten het erg met elkaar eens over wie de Bijbel mocht lezen.	AL	LI
24. Protestanten vonden dat iedereen de Bijbel moest kunnen lezen.	NG	DH
25. Maarten Luther vertaalde de Bijbel rond 1535 in het Nederlands.	EB	BO
26. De Bijbel is het bestverkochte boek ter wereld.	EK	BE
27. In 1637 werd de eerste Statenbijbel gedrukt.	EN	N?

Wat lees je bij de **rode letters**? _____

Wat lees je bij de zwarte letters? _____

Opdracht 6

Bidden en geloven doen de meeste mensen in de kerk.

Maar dat is gedurende de geschiedenis niet altijd zo vanzelfsprekend geweest.

Hieronder zie je in het midden schuingedrukte woorden en daarnaast twee kolommen.

Type (of schrijf) de woorden in de juiste kolom. Soms horen woorden thuis in beide kolommen.

Katholieke kerk		Protestante kerk
	<i>geloven</i>	
	<i>Onze Lieve Heer op zolder</i>	
	<i>kapotgeslagen beelden</i>	
	<i>dominee</i>	
	<i>Maarten Luther</i>	
	<i>priester of pastoor</i>	
	<i>orgel</i>	
	<i>preekstoel</i>	
	<i>onderdrukt</i>	
	<i>protestant , gereformeerd</i>	
	<i>kerktoren</i>	
	<i>zondagskerk</i>	
	<i>Heilige Communie</i>	
	<i>biechten</i>	
	<i>altaar</i>	
	<i>brood en wijn</i>	
	<i>zingen</i>	
	<i>Statenbijbel</i>	
	<i>vrijheid van godsdienst</i>	
	<i>Maria</i>	
	<i>ouderlingen</i>	
	<i>heiligenbeelden</i>	

Beantwoord hierna de vragen die hieronder staan. De antwoorden kun je vinden in de laatste link.

V: Christenen kunnen God eren wanneer ze maar willen, maar de meesten doen dit . . .

A: ☐ door de week ☐ op vrijdag ☐ op zaterdag ☐ op zondag

V: Waarom zijn veel kerken op het oosten gericht?

A: _____

V: Een kathedraal is een hele grote, indrukwekkende kerk waar grote groepen christenen bijeenkomen om God te eren. Waarom wordt zo'n kerk kathedraal genoemd?

A: _____

V: Noem eens 6 dingen die in de katholieke kerk tijdens de mis vaak (of soms) worden gebruikt.

A: • _____ • _____
• _____ • _____
• _____ • _____

Voor een huwelijk wordt een speciale kerkdienst gehouden.

Opdracht 7

De belangrijkste (feest)dagen in het christendom zijn: Kerstmis, Goede vrijdag, Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren.

Bekijk de antwoordlink 'Ontstaan van ons kerstfeest'.

Hieronder staat een tekst over met open plekken waar je woorden moet invullen.

De woorden staan er schuingedrukt boven.

Als je een woord gaat typen, haal dan eerst het streepje uit de tekst weg.

heidense – tradities – overwinning – 'Kerst'-mis – 'dood' – kerstboom – Sol Invictus – cadeautjes – christendom – Joelfeest – Mithras – Scandinavische – 7 januari – 25 december – langer – Santa Claus – 'heilige' – Romeinen – Constantijn de Grote – kerk – Sinterklaas

De Germanen versierden tijdens het _____ alles met groenblijvende takken. Ze vonden de spar en de den _____ bomen, omdat ze altijd groen bleven en dus niet _____ waren zoals de andere bomen om hen heen. Veel _____ volken in Europa hadden de gewoonte om bomen te aanbidden. Maar met name in de _____ landen blijft, na hun bekering tot het _____, de gewoonte bestaan om met nieuwjaar huizen en schuren te 'versieren' met groenblijvende takken. Hiermee wordt de _____ van het leven op de dood uitgebeeld.

Maar ook de _____ gebruikten bijvoorbeeld groenblijvende hulsttakken om hun tempels te versieren tijdens de Saturnalia.

Op 25 december vierden de Romeinen wéér een feest, namelijk het feest van _____, de god van de onoverwinnelijke zon, _____, die weer 'opnieuw' geboren werd.

De dagen werden namelijk weer _____.

Omdat Jezus beschouwd wordt als het 'Licht van de wereld', besloot eerst keizer _____ en later Paus Liberius in het jaar 354, om 25 december als geboortedag van Christus aan te nemen.

Men vond dat deze dag moest worden gevierd met een speciale mis: de _____.

Met Kerstmis, op _____, vierten christenen (protestanten en rooms-katholieken) de geboorte van Jezus (en dus zijn verjaardag). De orthodoxe christenen vierten de geboorte van Jezus op _____.

Met Kerstmis zijn er allerlei gebruiken en _____. Kerstmis wordt door de meeste christenen gevierd in de _____, met de 'kerst'-(nacht)mis met bidden en gezangen, en vervolgens in de huiselijke kring met familie en/of vrienden. Het huis is mooi versierd, behalve binnen met de _____ ook vaak buiten met allerlei lichtjes. Hier in Nederland worden er met Kerstmis aan elkaar steeds vaker _____ gegeven, zeker als er thuis geen kleine kinderen meer zijn, voor wie _____ nog wel heel belangrijk is.

Maar in de Verenigde Staten is het kerstfeest echt 'big business', met allerlei festiviteiten voorafgaand aan het eigenlijke feest, met als hoogtepunt _____ die de cadeautjes rondbrengt.

Ook wordt er lekker gegeten en gedronken, maar dat is al iets dat de oude Germanen deden met het Joelfeest.

Opdracht 8

Hoewel Kerstmis door christenen over de hele wereld groots gevierd wordt, is Pasen het belangrijkste christelijke feest. Op deze dag wordt gevierd dat Jezus opstond uit de dood.

Jezus Christus leefde ongeveer 2000 jaar geleden in het land Israël. Met zijn geboorte, in het jaar nul, begon onze jaartelling. Hij vertelde mensen dat hij de zoon van God was, en dat ze moesten luisteren naar zijn verhalen over goedheid en liefde. Hij zei dat hij de redder van het volk was en dat hij de leider zou worden. Jezus Christus kreeg veel volgelingen die in hem geloofden.

Maar er waren ook mensen die niet in hem geloofden. Ze waren zó boos op hem dat ze hem wilden kruisigen. Wat er die dagen gebeurde, wordt nu nog steeds herdacht met Pasen.

V: Welk feest wordt er gevierd 40 dagen vóór Pasen?

A: _____

V: Wat doen veel (rooms-katholieke) christenen op de woensdag na dit feest?

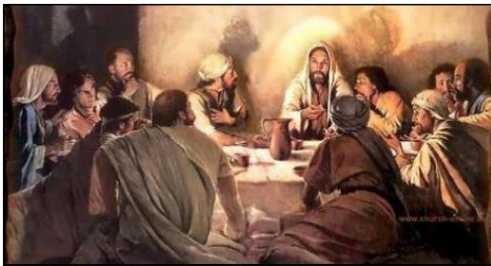
A: _____

V: De week vóór Pasen heeft drie verschillende namen. Hoe wordt de week genoemd?

A: • _____
• _____
• _____

V: Die week begint op Palmzondag. Wat wordt er op die dag herdacht in de kerk?

A: _____

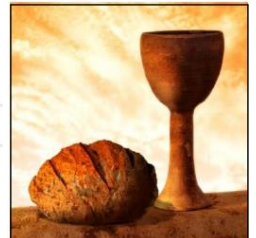

V: Die maaltijd deed Jezus met zijn vrienden op de donderdag na Palmzondag. Hoe wordt deze maaltijd in de kerk genoemd?

A: _____

V: Wat deed Jezus voor speciaals tijdens die maaltijd?

A: _____

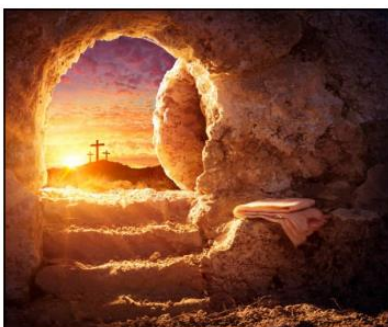
Na de maaltijd ging Jezus met zijn vrienden bidden. In de loop van de nacht werd hij verraden door Judas, één van zijn volgelingen en aan de Romeinen overgeleverd. Jezus werd bespot en vernederd en kreeg een krans van doornen op zijn hoofd.

V: Door wie werd Jezus uiteindelijk ter dood veroordeeld?

A: _____

Jezus moest te voet met het kruis op zijn rug de berg Golgotha oplopen waar hij werd gekruisigd en tenslotte ook stierf.

V: Deze vrijdag heeft ook een speciale naam. Welke? A: _____

Na zijn dood werd Jezus snel van het kruis gehaald en in een graf gelegd, omdat de sabbat begon. Toen 3 dagen later vrouwen naar het graf gingen om het lichaam te verzorgen was er iets gebeurd.

V: Wat was er gebeurd?

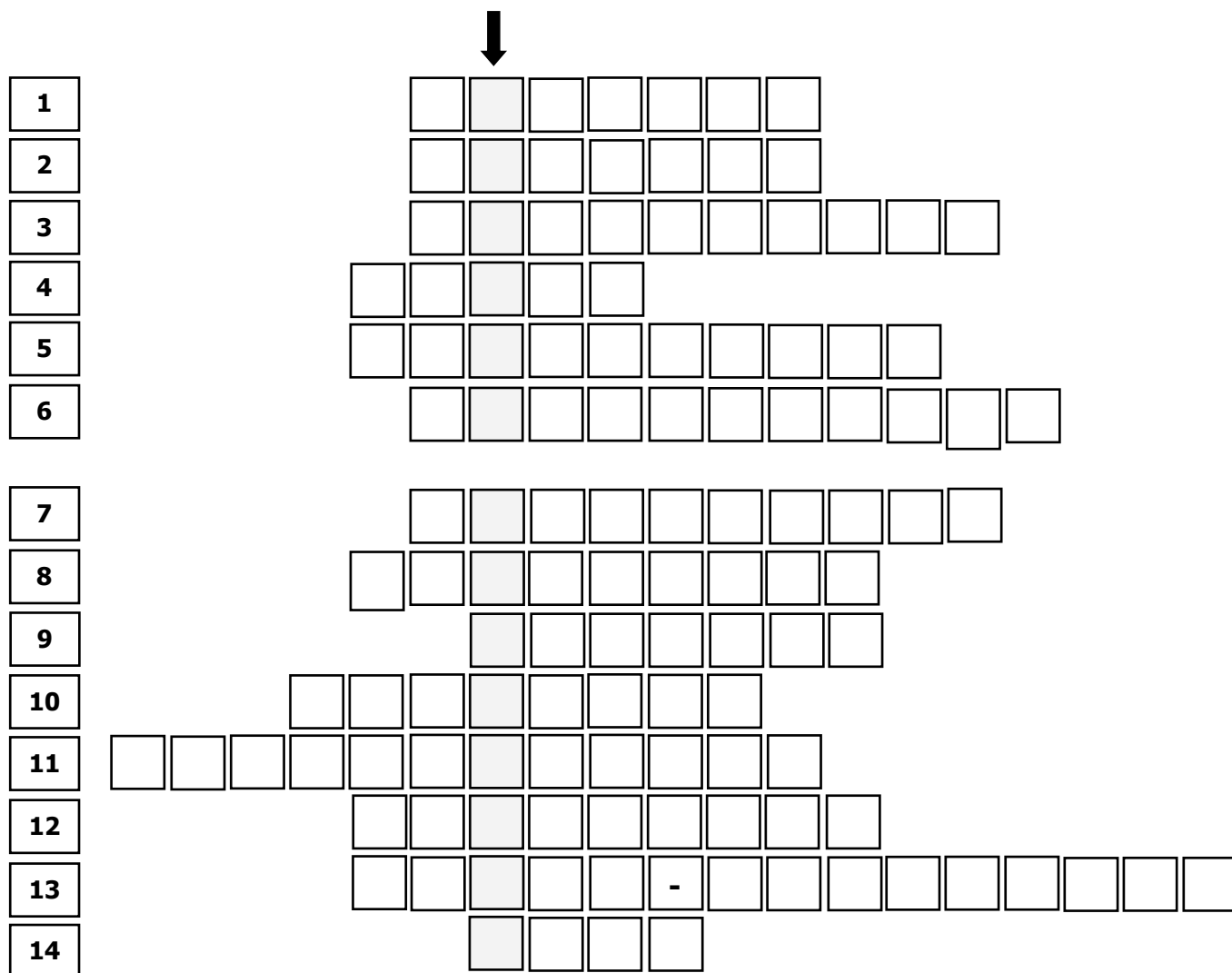
A: _____

Opdracht 9

In dit webpad heb je veel geleerd over het christendom. We eindigen met een puzzel. De antwoorden op de vragen hieronder kun je halen uit de antwoordlinks van de andere vragen. Zet de antwoorden in de hokjes. Wat lees je onder de pijl?

1. Naam voor de grote deling in het christelijk geloof in 1054 na Chr.
2. Eén van de drie belangrijke stromingen in het christendom.
3. Engelse monnik die rond 700 na Chr. de Friezen kwam bekeren.
4. Belangrijkste feest in het christendom.
5. Grote kerk, waar een bisschop aan het hoofd staat.
6. Romeinse keizer die voor het eerst het christendom toestond.
7. Eén van de drie belangrijke stromingen in het christendom.
8. Midwinterfeest van de Germanen.
9. Voorganger in een protestante of gereformeerde kerk.
10. Doet over het algemeen de mis in een katholieke kerk.
11. Opstand waarin protestanten beelden in de katholieke kerk vernielen.
12. Stad waar Jezus geboren is.
13. Eén van de drie belangrijke stromingen in het christendom.
14. Plaats in Italië, waar je Vaticaanstad kunt vinden.

Onder de pijl lees je: _____

Wat betekent dit? _____